

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

a 6. évfolyamosok számára

2017. január 21. 10:00 óra

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Tollal dolgozz! Ügyelj a külalakra!
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.
A megoldásra összesen 45 perced van.
Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Jó munkát kívánunk!

2017. január 21.

1. Az alábbi szótagokból egy főnevet és egy igét tudsz összeállítani. Mind a két szó négy szótagból áll. Írd le a két szót a megadott pontsorra! Ügyelj a másolásra!

ze	got	ba
rát		ge
tünk	né	sá

A keresett főnév:

A keresett ige:

2. Egészítsd ki a szöveget a zárójelben található lehetőségek közül a legmegfelelőbbel! A helyes választ írd a megadott szám mellé!

A nagy (1. *festőnek, operaénekesnek, színésznek, zeneszerzőnek*) egy darabban (2. *meg kellett festenie, el kellett énekelnie, fel kellett olvasnia, ki kellett faragnia*) egy levelet, ezért sosem tanulta meg a levél szövegét. Egy fiatal, kezdő társa, aki a levélhozó inast játszott, úgy gondolta, megréfrálja híres kollégáját, és a jelenetbe a megírt levél helyett egy (3. *vastag könyvet, üres papírt, festővásznat, fényképalbumot*) vitt be.

– Levele érkezett, nagyságos úr – nyújtotta át kaján vigyorral az összehajtogatott lapot.

Az ismert színész széthajtogatta az üres papírt, és szemrebbenés nélkül ezt mondta:

– Nincs nálam a (4. *ollóm, pipám, öngyújtóm, szemüvegem*). Fiam, (5. *aláírná, lerajzolná, felolvasná, széttépné*) nekem?

1.

4.

2.

5.

3.

3. Az alábbi versből két szót kihagytunk. Verstani ismereteidet felhasználva (rím, ritmus) mindig a legmegfelelőbb szó betűjelét karikázd be!

a	
b	

Égi csikón léptet a ...,	Hogyha kijössz, messzire mégy,
tarka idő ünnepe jár,	hogyha maradsz, csípdes a légy.
táncra való, fürdeni jó,	Habzik az ég, mint tele tál,
nagy hegy alatt hűsöl a tó.	Tarka ... szöttese száll.

Weöres Sándor: Magyar etűdök (54.)

- a) Karikázd be annak a szónak a betűjelét, amelyikkel az 1. sor zárul!

A) tavasz B) nyár C) ősz D) tél E) Nap F) fény

- b) Karikázd be azt a betűjelet, amelyik az utolsó sorból hiányzó szót (lásd pontvonal) jelöli!

A) perc B) idő C) évszakok D) fuvallat E) pillanat F) pillangó

4. Melyik írásmód helyes?

a	
---	--

Írj középre

1-est, ha a bal oldali;

2-est, ha a jobb oldali;

3-ast, ha mindkét alak helyes;

X-et, ha egyik alak sem helyes a sorban!

bal oldali		jobb oldali
tör		tőr
tanúskodik		súlyosbítja
vízszintes		külömbség
gyógyúlva		gyógyítva
Faggyon!		Haggyjátok!

5. A szöveg alapján oldd meg a feladatokat!

a	
b	
c	

A fehér gólya elterjedt, de fogyatkozó faj. Magassága elérheti a 125 centimétert. Tollazatának nagy része fehér vagy piszkosfehér, szárnyai fedőtollai és a repülőtollak feketék. Csőre és lába első életévében fekete, csupán ezt követően válik pirossá. Nyaka, lába, egyenes csőre is hosszú.

A gólyák nem énekelnek, ehelyett csőrükkel kelepelnek, így üdvözlík egymást a fészeknél. Tavasszal a hímek érkeznek előbb, és ők választanak fészkelőhelyet. A pár együtt építi a fészket gallyakból, ágakból, és szénával, szalmával, tollakkal bélelik. A fehér gólya vándormadár, télire délre költözik. Augusztus végén, szeptember elején indulnak el európai szaporodási helyeikről Afrikába. Márciusban és áprilisban érnek vissza Európába, átlagosan 50 napos utazás után. Az őszi utat 26 nap alatt teszik meg, mivel a kedvező szelek, a táplálék szűkössége és a kevés víz gyorsítják az utat.

A fehér gólya nyílt területeken keresi élelmét: mezőkön, földeken, folyók partján vagy vizeken. Kisebb állatokra, békákra, rákokra, kígyókra, rovarokra és rágcsálókra vadászik. A művelt területeken hasznosnak számít az egerek és a sáskák ritkítása miatt.

A fehér gólya népi elnevezései a gilice, cakó és az eszterág. Hasznossága és fészkelési szokásai miatt kedveltté vált az emberek között.

(Forrás: <http://www.termeszettar.hu/anyagok/ciconiaciconia/ciconia.htm>)

a) Állapítsd meg az alábbi állításokról, hogy igazak vagy hamisak! Karikázd be az állítás előtt lévő megfelelő szót!

1. Igaz – Hamis A fehér gólyák énekkel üdvözlík egymást a fészeknél.
2. Igaz – Hamis A gólyapár együtt érkezik meg a fészkelő helyre.
3. Igaz – Hamis A fehér gólya a tavaszi vándorutat rövidebb idő alatt teszi meg, mint az őszi.
4. Igaz – Hamis A fehér gólya megeszi a sáskát is.
5. Igaz – Hamis A fehér gólya csőre születésétől kezdve piros.

b) A *fehér gólya* melyik 7 betűs **rokon értelmű** elnevezését találod meg a szövegben? Ügyelj a helyesírásra!

Írd le a hétbetűs szót! _ _ _ _ _

c) A „ritka” (jelentése: nem gyakori) szó melyik **ellentétes jelentésű** szavát találod a szövegben? Ügyelj a helyesírásra!

Írd le a szót a pontvonalra!

6. Oldd meg az alábbi nyelvtani feladatokat!

a)–b) Írd a megadott szó mellé a megfelelő mássalhangzó-kapcsolódási törvény betűjelét!

a) tölgyfa: _____ b) elfoglalja: _____

- A) összeolvadás
- B) írásban jelölt teljes hasonulás
- C) írásban jelöletlen teljes hasonulás
- D) a képzés helye szerinti részleges hasonulás
- E) zöngésség szerinti részleges hasonulás

c) Milyen szóelem található a szótő után az *ágra* szóban? Karikázd be a megfelelő válasz betűjelét!

A) képző B) jel C) rag

d) Az alábbi szavak közül melyik az 5. a betűrend alapján? Írd a kiválasztott szót a pontvonalra!

bábszínház, bagoly, barát, bál, bableves

A kiválasztott szó:

e) Összesen **hány névelő** található az alábbi tizenegy szóból álló mondatban? Karikázd be a megfelelő számot!

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

A bagoly elfoglalja a helyét a kert egyik fájának az ágán.

f) Karikázd be a helyesen elválasztott szavak betűjelét!

A) ker-tig B) tölgy-es C) temp-lom D) ba-go-lyé E) bod-zá-val

g) Hány **mély hangrendű főnév** található az alábbi mondatban? Karikázd be a megfelelő számot!

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

A bagoly elfoglalja a helyét a kert egyik fájának az ágán.

h) Az alábbi szavak közül karikázd be az **igekötős igék** előtti betűket!

- A) leveles B) lemásolja C) levelezést D) legalsó
- E) legyezöre F) lebeghetne G) lelkesítené H) lesétáltam

a	
b	
c	
d	
e	
f	
g	
h	

7. Az alábbiakban öt szólás/közhiedés jelentését olvashatod. A minta alapján válaszd ki és írd le a jelentések elotti vonalra a jelentéshez tartozó szólás/közhiedés betűjelét és számát! Egy vonalra csak egy betűt és egy számot írhat, tehát nem lehet felhasználni mind a kilenc lehetőséget!

A) Nem minden gyümölcs jó,	1. mikor a varjú elszállt.
B) Addig nyújtózkodj,	2. az a száján.
C) Búsuljon a ló,	3. ha sárba esik is.
D) Akkor keresi a puskát,	4. békességet kér.
E) Egyik szeme sír,	5. vihart arat.
F) Kardot köszörül,	6. le is út.
G) Ami a szívéen,	7. mely szépen pirosodik.
H) A gyöngy csak gyöngy,	8. ameddig a takaród ér!
I) Nem mind arany,	9. és bort iszik.

Minta:

- G 2. : Azt mondja, amit érez, mindig őszintén beszél.
- : Számolj a lehetőségekkel; ne költskezz anyagi erődn felül!
- : Aki vagy ami igazán értékes, az értékes marad a hozzá méltatlan környezetben is.
- : A külső alapján nem ítéphetjük meg az ember erkölcsi értékeit.
- : Későn kap észbe, akkor akar valamihez hozzáfogni, amikor már oda a kedvező alkalom.
- : Csak tettet a békés szándékot, csak színleg akar kibékülni.

8. Az alábbiakban két négybetűs szó meghatározását olvashatod. Írd le a két keresett szót a megadott helyre! A két szó között csak egy betű az eltérés. Ügyelj a helyesírásra!

- a) _ _ _ _ : Élete késői, hanyatló szakaszában levő; agg, vén, idős.
- b) _ _ _ _ : Szilárd anyagban, különösen a földben levő üres tér; barlang; odú, lyuk.

9. Az alábbi négy szöveg alapján egészítsd ki a megfelelő szavakkal a táblázatot! Minden üres helyre csak egy szót/számot írhatasz!

1.	Fertőboz	Kastély (Nagycenk)	3,6		Barátság
2.		Királyrét	12	Morgó	
3.		Kistolmács			Csömödér
4.	Pörboly			Rezét	Keselyűs

Magyarországi kisvasutak

CSÖMÖDÉRI ÁLLAMI ERDEI VASÚT

A göcseji táj egyik különlegessége az erdei vasút, mely 32 km hosszan köti össze a térség kirándulóhelyeit. Lenti vasútállomásáról elindulva gyönyörködni lehet a zajdai erdőkben, a csömödéri állomásnál a horgásztóban. A vasútvonalhoz számtalan kerékpáros és „bakancsos” turistaútvonal is csatlakozik. Az érdeklődők a közelben sétálhatnak egy arborétumban is. A vasúton történő utazás Kistolmácsra ér véget. A vonatokat egyes hétvégéken az „Ábel” gőzös húzza.

SZÉCHENYI MÚZEUMVASÚT

Útvonal: Fertőboz–Barátság–Kastély (Nagycenk)

Pályahossz: 3,6 km

A nagycenki Széchenyi-kastély közeléből indul a Széchenyi Múzeumvasút. Bár a hangulatos múzeumvasút vonala mindössze 3600 méter hosszú, mind a fiatal, mind a felnőtt vasútbarátok körében nagy népszerűségnek örvend. A vonatokat az egyes hétvégéken az „András” nevű gőzös húzza.

GEMENCI ÁLLAMI ERDEI VASÚT

Indulás: Pörboly

Érkezés: Bárányfok

A két végállomás közötti megállóhelyek: Gemenc, Keselyűs

A kisvasút útvonalának a hossza: 30 km

A vasúti kocsikat húzó mozdony neve: Rezét

Szabadidős tevékenységek Gemencen: lovaglás, evezés, kerékpározás, gyalogtúrázás, sétahajózás.

KIRÁLYRÉTI ERDEI VASÚT

Magyarország legrégebbi erdei vasútjainak egyike 12 km hosszú utat tesz meg a kirándulókkal. A vonat (amelyet a Morgó nevű gőzös vontat) a Börzsöny legnagyobb medencéjének vizeit összegyűjtő Morgó-patak völgyében halad Kismarosról kiindulva Szokolya községen át (ahol az állomáson rövid ideig meg is áll a szerelvény) Királyrétiig. Innen indulnak a legszebb Börzsönyi túrák.

10. Folytasd 8–10 mondattal a történetet, amelynek első mondatait megadtuk! Ügyelj arra, hogy elbeszélésed kapcsolódjon a kezdőmondatokhoz! Kerek, lezárt fogalmazásodban párbeszéd **ne** legyen!

Egy hideg téli napon épp otthon voltam, nagyon fáztam, pedig a kályhában vígan ropogott a tűz. Ahogy a lángokat néztem, a kályhából egy manó lépett ki, az én házimanóm.

[illegible]